

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Această carte, publicată în cadrul Programului de sprijin pentru publicare „Nicolae Iorga“, a beneficiat de susținerea Institutului Francez din România și a Institutului Francez din Paris.

INSTITUT
FRANÇAIS
ROUMANIE

SORJ CHALANDON

Al patrulea zid

Traducere din franceză și note de
DORU MAREȘ

HUMANITAS
fiction

Lector: Gabriela Riegler
Redactor: Marieva Ionescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Tipărit la Proeditură și Tipografie

SORJ CHALANDON
LE QUATRIÈME MUR
© Editions Grasset & Fasquelle, 2013
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2014, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CHALANDON, SORJ
Al patrulea zid / Sorj Chalandon; trad.: Doru Mareș, –
București: Humanitas Fiction, 2014
ISBN 978-973-689-743-6
I. Mareș, Doru (trad.)
821.133.1-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

*Valentinei, care mă întreabă
dacă va avea voie să-și ia
cu ea în cer animăluțul de pluș...*

Prolog

Iată despre ce este vorba: personajele acestea vor juca povestea Antigonei. Antigona este slăbătura aia mărunță care stă colo, jos, și nu zice nimic. Doar se uită-n gol. Doar se gândește. Se gândește că imediat are să fie Antigona, care dintr-odată va țâșni din slăbătura aia mărunță, negricioasă și închisă în sine, pe care nimeni nu o ia în serios în propria familie, și se va ridica de una singură în fața tuturor, de una singură în fața lui Creon, unchiul ei și regele. Se gândește că ea, aceea, va muri, că și ea, aceea, e tânără, că și ei, aceleia, i-ar fi plăcut să trăiască. Numai că nu e nimic de făcut. O cheamă Antigona și va trebui să-i joace rolul până la capăt...

JEAN ANOUILH
Antigona
(1942)

Tripoli, în nordul Libanului

Joi, 27 octombrie 1983

Am căzut. M-am ridicat. Am intrat în garaj, împiedicându-mă de bucățile de moloz. Flăcări, fum, praf... Am scuipat ipsosul care îmi ardea gâtulejul. Am închis ochii și mi-am astupat urechile cu palmele. M-am izbit de o bucată de zid, am alunecat pe niște cabluri. Jumătate din tavan a fost smulsă de explozie. Schizele de beton lovesc peste tot în jur, cu zgomotul unei salve de aplauze. Dincolo de o caroserie arsă, o gaură, o prăpastie a războiului, asfalt înflorit până-n inima nisipului. Parcă m-am făcut țandări, ca atunci când te poticnești pe neașteptate, moale ca o păpușă de cârpă, cu pânțelele ca sfâșiat. Tremuram. N-am tremurat în viața mea în asemenea hal. Piciorul drept parc-ar fi dat s-o ia la fugă, să scape de mine, ca o lăcustă speriată, pierdută în iarba de vară. L-am lipit cu forța, cu amândouă mâinile, de pământ. Fiindcă sângera piciorul ăsta apucat de streche, al meu. Nu apucasem să simt ceva. Îmi închipuiam că rana și rănitul sunt una. Că, în clipa impactului, durerea își trimite urlând mesajul. Însă mie sângele mi-a dat vestea proastă. Nu șocul, nu durerea, doar sucul ăsta al meu vâscos. Pantalonii mi se sfâșiaseră și fumegau. Piciorul zvâcnea ca o amarnică durere de dinți. Sudoarea îmi lipise cămașa de piele. Geanta de voiaj mi-o luasem din mașina lui Marwan, nu și haina, actele, banii, mă rog, tot ce-mi mai rămăsese. Nu mi-am imaginat că un tanc poate deschide focul împotriva unui taxi.

— Ieși de-acolo, Georges!

Rulam de-a lungul falezei. Soarele începea să se ridice de dincolo de dealuri. Și, exact după curbă, un tanc sirian de culoarea nisipului, la pândă, imens. De-a latul drumului. Druzul¹ a tras o înjurătură și a frânat brusc. Dormeam, așa că am sărit ca ars. Șoferul a intrat în panică și a dat înapoi, pe taluzul de deasupra mării. Carapacea din fața noastră s-a trezit cu un soi de șuierat, un soi de boare, iar țeava tunului a început să se învârtă.

— Ascunde-te, fir-ar!

Am întins mâna spre bancheta din spate și mi-am luat geanta, după care am început să-mi caut pe pipăite haina și pașaportul, fără a scăpa moartea din ochi. Până la urmă am renunțat. Râțul de oțel ne țintea de-acum. Îmi vâjâia capul:

— Doar n-o să tragă! Și n-o să tragă într-un taxi!

Pe turelă erau pictate un romb roșu și un cerc galben. Ca niște figuri desenate cu creta pe tablă. Și trei cifre arabe trasate în alb cu un șablon. Marwan a traversat șoseaua aplecat, căutând să se adăpostească printre ruinele unui garaj. Pereții erau ciuruiți și negri de funingine. Am deschis, la rândul meu, portiera și am luat-o la goană, cu gura căscată, către ruina ca o rană deschisă.

— Când cad obuze să îți gura căscată, îmi spusese prietenul de la volan întâia oară când trecusem prin așa ceva. Dacă nu, presiunea o să-ți spargă timpanele.

Când am ajuns între ruine, l-am văzut țâșnind înapoi.

— Am uitat cheile în contact!

Cheile? Frază absurdă! Doar țeava tunului ne urmărea. Așadar: eu am intrat, el a ieșit. Și țeava a ezitat între spaima lui și groaza mea.

¹ Druzii – o sectă šiită monoteistă, monogamă și cu caracter secret, bazată pe Șapte Stâlpi ai Islamului, apărută în jurul anului 1000, numărând actualmente circa 1 600 000 de membri care trăiesc mai ales în Siria, Liban și Israel.

Lovitura a plecat chiar în clipa în care am ajuns după perete.

Am căzut ca secerat, pe burtă, zdrobindu-mi fruntea de pământ, cu ceafa țintuită parcă de o palmă de foc. Jumătate afară, jumătate înăuntru, cu picioarele pe maldărul de moloz, cu mâinile pe cimentul din fosta încăpăre. Cu trupul înmărmurit. O lumină prăfoasă despica betonul. M-am ridicat. Fum greu, praf cenușiu. Mă sufocam. Gâtul îmi era plin de nisip, buza spartă, părul parc-ar fi fumegat. Nu mai vedeam nimic. În spatele pleoapelor îmi jucau firișoare argintii. Obuzul lovise, nu vorbea. Nu încă. Apoi fulgerarea exploziei, recipientul de oțel făcut țandări. Miros de praf de pușcă, de unsoare fierbinte, de metal ars. M-am aruncat în groapă chiar în clipa în care s-a auzit bubuitura. Și tot stomacul mi-a venit în gât. Am vomat. Un val de fiere și de bucăți din mine însumi. Am urlat de groază. Cu pumnii strânși, cu urechile însângerate, acoperit de pământul murdar și de umbra unsuroasă.

Blindatul s-a urnit, urcând către garaj. Nu îl vedeam, însă îi auzeam motorul puternic. Țeava tunului încă ezita. Dreapta... stânga... scârțâit mecanic. Tubul proiectilului fusese scuipat în afară. Ecoul sunetului de metal găunos izbindu-se de asfalt. Liniște.

— E un T55 sovietic, tăvăițu' tancurilor.

Tresar. Voce răgușită, într-o engleză stricată. E a unui bărbat în vârstă, întins pe spate, în groapă, alături de mine, în semiîntineric. Nu-l observasem.

— Lasă capul jos, c-o ia de la-nceput.

Kefia, barbă albă, țigara între degete. Fuma. Nici că-i păsa de tanc, de pericol, de sfârșitul lumii, fuma cu gura întredeschisă, lăsând rotocoalele ușoare să-i joace printre buze.

— Stai bine?

Face un gest către burta mea. Căzusem peste arma lui: patul îmi apăsa pulpa, iar încărcătorul mă împungea în coaste. Mă aruncasem peste o pușcă de asalt ca să scap de un obuz. Și nici c-am mai mișcat. A clătinat din cap zâmbind. Afară, blindatul s-a pus iarăși în mișcare. Urlet de motor bruscat.

— A dat înapoi, mi-a șoptit bătrânul.

Umbra tancului a făcut loc luminii zorilor și ierburilor arse. Încă mai dădea înapoi. N-am respirat din nou în voie decât după ce am auzit hohotul pescărușilor. Și m-am ridicat. Într-un cot, cu gura întredeschisă. Am încercat să-l dibui pe Marwan printre zgomote, apoi prin tăcere. Nădăjduind ca prietenul meu să se întoarcă agitând cheile mașinii deasupra capului și chicotind. Îngânând că fusese o nebunie să se întoarcă la taximetru. Și mai ales să se ia după mine în toată povestea asta cretină. Pe urmă avea să mă ia frățeste în brațe și să mulțumească cerului că ne-a scăpat. Așa am tot sperat. Pe afară, niște bărbați trăgeau cu armele în toate părțile. Țipete, ordine, vacarm de război. O rafală lungă de mitralieră. M-am rostogolit într-o parte. Piciorul îmi sângera în jeturi. Palestinianul mi-a scos cureaua fără menajamente și mi-a făcut din ea un garou strâns pe coapsă. Stăteam întins pe spate. Durerea izbea în mine cu barosul. Bătrânul mi-a pus apoi o pătură sub cap, ridicându-mă până spre marginea gropii.

Și atunci l-am zărit pe Marwan, cu picioarele ieșind în stradă. Căzuse pe spate. Explozia îi smulsese hainele și acum tăcea însângerat și gol.

Motorul tancului încă se mai auzea tușind, tot mai departe. Jelania vântului revenise. Și respirația mării. Bătrânul palestinian s-a întors pe o parte, sprijinindu-și cotul pe pământ și obrazul în palmă. Mă privea cercetător. Am scuturat din cap. Nu, nu plângeam. Fiindcă nu mai aveam lacrimi.

Mi-a zis că ar mai trebui să îmi păstrez, totuși, câteva, pentru viața asta. Că al meu era dreptul de a plânge și de frică, și de furie, și de tristețe.

M-am așezat cu greu în capul oaselor. I-am împins arma cu vârful piciorului, iar el s-a apropiat. El și cu mine, în aceeași groapă. Pe clapa unui buzunar purta insigna emailată a celor din Fatah. M-a prins ușor de bărbie și mi-a întors fața către lumina zilei. Nu m-am opus. Pe urmă s-a aplecat. Sub mustața cu vârfuri mâncate, buzele îi erau întredeschise. Am crezut că vrea să mă sărute. M-a privit atent, căutând să-și aducă aminte, parcă, un lucru anume despre mine. Dintr-odată, a devenit foarte serios.

— Te-ai întâlnit cu moartea, dar nu ai ucis, a murmurat bătrânul.

Cred că răsuflea ușurat. Și-a mai aprins o țigară și s-a ridicat în picioare. Apoi a amuțit, uitându-se la lumina slabă a dimineții.

Nu am îndrăznit să-i spun că se înșela.

Cuprins

<i>Prolog</i>	7
1. Tripoli, în nordul Libanului.....	9
2. Samuel Akounis.....	14
3. Alois Brunner.....	26
4. Natalia Stepanovna.....	37
5. Louise.....	43
6. Joseph Boczov.....	53
7. Aurore.....	65
8. Jean Anouilh.....	70
9. Maurice Duruflé.....	85
10. Marwan.....	98
11. Imane.....	107
12. Joseph-Boutros.....	119
13. Nabil, Nimer, Hussein și Khadijah.....	136
14. Hemon.....	145
15. Simone.....	148
16. Echkol Cohen.....	170
17. Corul.....	180
18. Nakad.....	205
19. Antigona.....	216
20. Mimi-aiurita.....	227
21. Léopoldine.....	242
22. Creon.....	251
23. Tripoli, în nordul Libanului.....	265
24. Georges.....	267
<i>Epilog</i>	271